

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 45/08-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. februára 2008 predbežne prerokoval sťažnosť P. O., t. č. vo väzbe, zastúpeného advokátkou JUDr. S. P., L., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tpo 44/07, 5 Tpo 45/07, 5 Tpo 46/07, 5 Tpo 47/07, 5 Tpo 48/07 a 5 Tpo 83/07 a jeho uznesením zo 6. júla 2007 v súvislosti s rozhodovaním o predĺžení lehoty trvania jeho väzby v prípravnom konaní po 10. júli 2007, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť P. O. o d m i e t a z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. novembra 2007 doručená sťažnosť P. O., t. č. vo väzbe (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tpo 44/07, 5 Tpo 45/07, 5 Tpo 46/07, 5 Tpo 47/07, 5 Tpo 48/07 a 5 Tpo 83/07 a jeho uznesením zo 6. júla 2007 v súvislosti s rozhodovaním o predĺžení lehoty trvania jeho väzby v prípravnom konaní po 10. júli 2007. Následne 10. decembra 2007 doručila právna zástupkyňa sťažovateľa JUDr. S. P., L., nové znenie sťažnosti, z ktorého ústavný súd pri svojom ďalšom postupe v tomto konaní vychádzal.

Z nového znenia sťažnosti, ako aj z dokumentácie, ktorú si ústavný súd ešte pred predbežným prerokovaním sťažnosti vyžiadal z krajského súdu a Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“), vyplýva, že proti sťažovateľovi (spolu s ďalšími spoluobvinenými) je vedené trestné stíhanie pre podozrenie zo spáchania obzvlášť závažného zločinu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. b), c) a d) a ods. 2 písm. c) Trestného zákona a zločinu nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 294 ods. 2 Trestného zákona. Sťažovateľ bol uznesením sudcu pre prípravné konanie okresného súdu sp. zn. 0 Tp 171/06 z 13. októbra 2006 vzatý do väzby.

Uznesením okresného súdu sp. zn. 0 Tp 171/06 z 22. júna 2007 bola na základe návrhu Krajskej prokuratúry v Banskej Bystrici (ďalej len „krajská prokuratúra“) väzba sťažovateľa predĺžená do 10. septembra 2007.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uviedol:

„Proti uzneseniu okresného súdu o predĺžení väzby zo dňa 22. 6. 2007 som ústne do zápisnice na verejnom zasadnutí podal sťažnosť. Moja sťažnosť bola napadnutým uznesením krajského súdu na neverejnom zasadnutí zamietnutá ako nedôvodná, čím uznesenie okresného súdu nadobudlo právoplatnosť.“

Krajský súd tým, že o mojej sťažnosti rozhodoval na neverejnom zasadnutí, a teda mi neposkytol možnosť zúčastniť sa konania pred súdom a osobne sa vyjadriť k dôvodom ďalšieho predĺženia väzby mám za to, že porušil moje základné právo garantované v čl. 17 ods. 2 a ods. 5 Ústavy SR, ako aj v čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd, v zmysle ktorého každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody, má právo podať návrh na začatie konania, v ktorom súd urýchlene rozhodne o zákonnosti pozbavenia jeho slobody a nariadi prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.“

V ďalšom texte sťažnosti sťažovateľ svoje tvrdenie o porušení jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru odôvodňuje s poukazom na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“), ako aj doterajšiu judikatúru ústavného súdu vo väzobných veciach (v konkrétnostiach sťažovateľ poukazuje na nálezy sp. zn. II. ÚS 315/06 a sp. zn. III. ÚS 84/06) a ďalej uvádza, že *„Postup KS v Banskej Bystrici vo veci konania č.: 5 Tpo 44 až 48/07 a 5 Tpo 83/07, ktorého výsledkom bolo vydanie uznesenia zo dňa 6. 7. 2007 a zamietnutie mojej sťažnosti voči uzneseniu sudcu pre prípravné konanie Okresného súdu v Banskej Bystrici, ktorým uznesením sudca pre prípravné konanie predĺžil lehotu trvania mojej väzby do 10. 9. 2007, preto nepovažujem za dostatočný na to, aby ho bolo možné akceptovať, a to práve s prihliadnutím na absenciu verejného prerokovania veci, ktorého by som sa v prípade jeho nariadenia mal právo zúčastniť a osobne súdu predniesť argumenty svedčiace proti môjmu zotrvaní vo väzbe“.*

Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vo veci jeho sťažnosti vydal tento nález:

„1. Krajský súd v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tpo 44/07, 5 Tpo 45/07, 5 Tpo 46/07, 5 Tpo 47/07, 5 Tpo 48/07 a 5 Tpo 83/07 zo dňa 6. júla 2007 porušil základné právo P. O. na osobnú slobodu uvedené v čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a v čl. 17 ods. 2 a ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky v súvislosti s predĺžením lehoty trvania väzby v prípravnom konaní po 10. 7. 2007 do 10. 9. 2007.

2. Uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 5 Tpo 44/07, 5 Tpo 45/07, 5 Tpo 46/07, 5 Tpo 47/07, 5 Tpo 48/07 a 5 Tpo 83/07 zo dňa 6. júla 2007 zrušuje v časti týkajúcej sa P. O. a Okresnému súdu Banská Bystrica prikazuje, aby prepustil P. O. neodkladne z väzby na slobodu.

3. P. O. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 7.425,- Sk (slovom:

sedemtisícštyristodvadsaťpäť slovenských korún), (trovy pozostávajú z: 2 úkony po 2.970,- Sk, 2x režijný paušál po 178,- Sk a 19 % DPH vo výške 1.129,- Sk), ktorú je Krajský súd v Banskej Bystrici povinný vyplatiť jeho právnej zástupkyňi advokátke JUDr. P. S. do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

Ústavný súd si ešte pred predbežným prerokovaním sťažnosti vyžiadal od predsedu krajského súdu dotknutý spis a vyjadrenie k sťažnosti. Predseda krajského súdu ústavnému súdu doručil 28. decembra 2007 vyjadrenie predsedu príslušného senátu krajského súdu, v ktorom sa uvádza, že krajský súd trvá na svojich rozhodnutiach týkajúcich sa rozhodovania o ďalšom trvaní väzby sťažovateľa a v súvislosti s námietkami sťažovateľa poukázal na dôvody uvedené v dotknutých uzneseniach krajského súdu. Ústavný súd zaslal vyjadrenie krajského súdu na vedomie a prípadné zaujatie stanoviska právnej zástupkyňi sťažovateľa. Právna zástupkyňa sťažovateľa v podaní z 21. januára 2008 ústavnému súdu oznámila, že trvá na podanej sťažnosti a dôvodoch v nej uvedených.

II.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Z citovaného vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní návrhu je tiež posúdiť, či tento nie je zjavne neopodstatnený. Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu možno o zjavnej neopodstatnenosti návrhu (sťažnosti) hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru postupom krajského súdu súvisiacim s rozhodovaním o jeho sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 0 Tp 171/06 z 22. júna 2007, ktorým mu bola predĺžená lehota trvania väzby do 10. septembra 2007. Z obsahu jeho sťažnosti vyplýva, že k porušeniu označených práv namietaným postupom krajského súdu malo dôjsť podľa neho preto, že krajský súd rozhodol o jeho sťažnosti proti označenému uzneseniu okresného súdu *„na neverejnom zasadnutí, a teda mi neposkytol možnosť zúčastniť sa konania pred súdom a osobne sa vyjadriť k dôvodom ďalšieho predĺženia väzby“*.

Z uvedeného vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľa bolo posúdiť, či mohlo dôjsť k porušeniu jeho označených práv tým, že krajský súd rozhodol o jeho sťažnosti proti označenému uzneseniu sudcu pre prípravné konanie okresného súdu na neverejnom zasadnutí, t. j. bez vypočutia sťažovateľa.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

V súvislosti s námietkami sťažovateľa proti postupu krajského súdu vyjadrenými v jeho sťažnosti ústavný súd považoval za potrebné opätovne poukázať na svoju judikatúru vo väzobných veciach v nadväznosti na požiadavku vypočutia obvineného pred rozhodnutím o predĺžení lehoty trvania jeho väzby.

Požiadavky práva na preskúmanie zákonnosti väzby a rozhodnutie (vrátane rozhodovania o jej ďalšom trvaní) o nej sú obsiahnuté v čl. 17 ods. 5 ústavy v spojení s čl. 17 ods. 1 ústavy, ktorý vo všeobecnej rovine garantuje osobnú slobodu, ako aj v čl. 5 ods. 4 dohovoru a sú definované v niekoľkoročnej judikatúre ESĽP, ktorou sa pri svojej rozhodovacej činnosti konštantne riadi aj ústavný súd.

Z judikatúry ESĽP vyplýva, že v konaní podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru sa musia poskytovať určité procesné záruky, pričom tieto nemusia byť bez výhrad rovnaké ako tie, ktoré vyplývajú z čl. 6 ods.1 dohovoru a ktoré zabezpečujú podmienky spravodlivého súdneho procesu. Možno však konštatovať, že pri rozhodovaní o zákonnosti väzby sa na niektoré z týchto procesných záruk kladie mimoriadny dôraz. Jednou z takýchto záruk je aj právo osoby predložiť súdu argumenty a vyjadrenia proti svojmu ponechaniu vo väzbe.

Európsky súd pre ľudské práva v rozsudku vo veci Sanchez - Reisse v. Švajčiarsko z 21. októbra 1986 vyslovil názor, že možnosť osoby pozbavenej osobnej slobody „osobne sa vyjadriť“ je jednou zo základných procesných záruk spravodlivého procesu. Toto rozhodnutie ESLP sa týkalo vydávacej väzby podľa čl. 5 ods. 1 písm. f) dohovoru. Pokiaľ ide o osobu, ktorej osobná sloboda bola obmedzená v súlade s čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru, ESLP sa prikláňa k nutnosti a nevyhnutnosti výsluchu dotknutej osoby pred súdom, ako aj k zásade kontradiktórnosti konania a rovnosti zbraní (rozsudok vo veci Nikolov v. Bulharsko z 25. marca 1999, rozsudok vo veci Kampanis v. Grécko z 13. júla 1995). Európsky súd pre ľudské práva vychádza vzhľadom na dané okolnosti z predpokladu, že osobná prítomnosť dotknutej osoby je sama osebe zárukou spravodlivého procesu a zároveň aj zárukou eliminácie možného porušenia základných práv a slobôd. Ústavný súd podotýka, že na uvedené rozhodnutia ESLP poukazuje vo svojej sťažnosti aj sťažovateľ.

V súlade s uvedeným považoval ústavný súd za potrebné upozorniť aj na svoj právny názor, podľa ktorého väzba je zásadným zaisťovacím inštitútom a predstavuje výrazný zásah do základného práva jednotlivca na osobnú slobodu. Neodmysliteľnou procesnou zárukou pri takomto zásahu musí byť právo dotknutej osoby „osobne sa vyjadriť“, teda byť vypočutá súdom k dôvodom a okolnostiam ďalšieho zotrvania vo väzbe (III. ÚS 84/06).

Postup všeobecných súdov pri rozhodovaní o väzbe a jej ďalšom trvaní je upravený v § 72 ods. 2 nového Trestného poriadku (ktorý sa vzťahuje aj na väzbu sťažovateľa), podľa ktorého vziať do väzby možno len obvinenú fyzickú osobu. Uznesenie o vzatí do väzby sa musí odôvodniť aj skutkovými okolnosťami. O väzbe rozhoduje súd a v prípravnom konaní na návrh prokurátora sudca pre prípravné konanie. Pred rozhodnutím o vzatí alebo nevzatí obvineného do väzby musí byť obvinený vypočutý. O ďalšom trvaní väzby, zmene dôvodov väzby, návrhu na predĺženie lehoty väzby alebo žiadosti obvineného o prepustenie z väzby možno rozhodnúť aj na neverejnom zasadnutí, ak zo žiadostí nevyplývajú také skutočnosti, na ktoré treba obvineného vypočuť na verejnom zasadnutí, alebo ak obvinený v žiadosti o prepustenie z väzby výslovne nepožiadaval o výsluch a zároveň neuviedol nové skutočnosti súdu skôr nežnáme, ktoré sú významné na rozhodnutie.

Z citovaného vyplýva, že podľa nového Trestného poriadku musí byť obvinený pred rozhodnutím o vzatí alebo nevzatí do väzby vypočutý. Oproti tomu o ďalšom trvaní väzby, zmene dôvodov väzby, návrhu na predĺženie lehoty väzby alebo žiadosti obvineného o prepustenie z väzby možno rozhodnúť aj na neverejnom zasadnutí, ak z návrhu alebo žiadosti nevyplývajú také skutočnosti, pre ktoré treba obvineného vypočuť na verejnom zasadnutí. Z toho možno urobiť záver, že nový Trestný poriadok v prípade rozhodovania o návrhu na predĺženie lehoty trvania väzby, vrátane sťažnosti obvineného proti rozhodnutiu súdu o jej predĺžení, ponecháva určitý priestor na úvahu všeobecného súdu o tom, či obvineného osobne vypočuje, t. j. bude konať o takomto návrhu, resp. sťažnosti obvineného na verejnom zasadnutí, alebo ho nevypočuje, t. j. bude konať na neverejnom zasadnutí. Táto úvaha všeobecného súdu je ale obmedzená znením poslednej vety citovaného § 72 ods. 2 nového Trestného poriadku. Na základe jej interpretácie možno dôjsť k záveru, že súd rozhoduje na verejnom zasadnutí v prípade, ak sú alternatívne (nie kumulatívne) splnené dve podmienky. Prvou podmienkou je, že zo sťažnosti vyplývajú také skutočnosti, na ktoré treba obvineného vypočuť, alebo druhou podmienkou je, ak obvinený v žiadosti o prepustenie z väzby o výsluch požiada a zároveň uvedie nové skutočnosti súdu skôr neznáme, ktoré sú významné na rozhodnutie (m. m. IV. ÚS 290/07).

V súvislosti s interpretáciou a uplatením § 72 ods. 2 nového Trestného poriadku v danej veci ústavný súd zohľadňoval aj svoju doterajšiu judikatúru, podľa ktorej ak ustanovenie čl. 5 ods. 4 dohovoru, vzhľadom na jeho výklad zo strany ESĽP, zabezpečuje väčší rozsah ochrany základného práva na osobnú slobodu v súvislosti s právom obvineného byť vypočutý súdom pri rozhodovaní o ďalšom trvaní jeho väzby, tak je všeobecný súd vzhľadom na čl. 154c ods. 1 ústavy (podľa ktorého majú medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom prednosť pred zákonom, ak zabezpečujú väčší rozsah ústavných práv a slobôd) povinný aplikovať čl. 5 ods. 4 dohovoru namiesto ustanovenia § 72 ods. 2 nového Trestného poriadku (m. m. napr. I. ÚS 352/06).

Na druhej strane podľa názoru ústavného súdu nemožno ani judikatúru ESLP k čl. 5 ods. 4 dohovoru vykladať tak bezmedzne, že by z nej vyplývala povinnosť všeobecného súdu a zvlášť odvolacieho súdu rozhodovať o ďalšom trvaní väzby vždy na verejnom zasadnutí, t. j. po vypočutí obvineného, bez ohľadu na konkrétne okolnosti prípadu.

V danom prípade rozhodoval sudca pre prípravné konanie okresného súdu o návrhu krajskej prokuratúry na predĺženie lehoty trvania väzby na verejnom zasadnutí konanom 22. júna 2007 za účasti sťažovateľa a obhajcu JUDr. J. M. (ten na základe substitučnej plnej moci z 20. júna 2007 zastupoval právnu zástupkyňu sťažovateľa JUDr. S. P.), pričom sťažovateľa pred rozhodnutím vypočul. Sťažovateľ vyjadril nesúhlas s návrhom krajskej prokuratúry na predĺženie lehoty trvania jeho väzby a do zápisnice uviedol, že „*mám za to, že ide len o ďalšie prietahy vo veci*“. Až na základe toho okresný súd uznesením sp. zn. 0 Tp 171/06 z 22. júna 2007 rozhodol o predĺžení lehoty trvania väzby sťažovateľa do 10. septembra 2007, pričom návrhu krajskej prokuratúry vyhovel len čiastočne, keďže tá navrhovala predĺžiť väzbu do 10. novembra 2007. Sťažovateľ priamo na verejnom zasadnutí podal ústne do zápisnice sťažnosť proti označenému rozhodnutiu okresného súdu, ktorú on ani jeho právna zástupkyňa následne bližšie neodôvodnili a sťažovateľ ani nepožiadaval o svoj výsluch pred rozhodovaním krajského súdu o jeho sťažnosti v zmysle § 72 ods. 2 nového Trestného poriadku.

Na tomto skutkovom základe po preskúmaní trestného spisu sťažovateľa ústavný súd dospel k záveru, že vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu (najmä skutočnosti, že okresný súd rozhodol o návrhu na predĺženie trvania väzby sťažovateľa po jeho výsluchu, a skutočnosti, že sťažovateľ o svoj výsluch krajským súdom nepožiadaval a že svoju sťažnosť proti napadnutému uzneseniu okresného súdu nijakým spôsobom neodôvodnil) postupom krajského súdu pri rozhodovaní o sťažnosti sťažovateľa proti označenému uzneseniu okresného súdu ani uznesením krajského súdu sp. zn. 5 Tpo 44/07, 5 Tpo 45/07, 5 Tpo 46/07, 5 Tpo 47/07, 5 Tpo 48/07 a 5 Tpo 83/07 zo 6. júla 2007, ktorým sťažnosť sťažovateľa zamietol, nemohlo dôjsť k porušeniu základných práv sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy ani jeho práva podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru. Konkrétne okolnosti prípadu

totiž podľa názoru ústavného súdu nevyvolávali potrebu rozhodnúť o tejto jeho sťažnosti na verejnom zasadnutí krajského súdu, t. j. po jeho vypočutí.

Opierajúc sa o uvedené ústavný súd po predbežnom prerokovaní sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. februára 2008